

ABSTRAKT

Východiska: Indikátory, a to především ty administrativní, jsou hodnoceny v oblasti návykových látek jako nedokonalé, přibližné a spojené s řadou problémů. Tyto problémy mimo jiné vycházejí z toho, že administrativní indikátory nejsou primárně produkovány jako výzkumné indikátory. Přitom tyto indikátory tvoří důležitou součást tvorby veřejných politik, jelikož jsou součástí strategických dokumentů, a mohou sloužit k hodnocení situace a politik v oblasti návykových látek a pro realizaci konkrétních opatření veřejných politik.

Cíle: Prvním cílem této disertační práce bylo určení problémů a limitů, které se objevují v oblasti administrativních indikátorů. Druhým cílem práce bylo navrhnout možnosti rozvoje v oblastech, které byly na základě analýzy určeny jako problémové, a to zejména teoretického a metodologického rámce. Třetím cílem této práce byla aplikace konkrétních a vybraných postupů navržených v rámci druhého cíle práce. Aplikovány byly přístupy zaměřené na analýzu lokální situace a kontextu, časových řad a geografických dat.

Metody: První cíl práce jsem naplnil za použití narativního přehledu literatury, na základě kterého jsem vymezil základní problémy a limity spojené s využitím administrativních indikátorů. Na to jsem dále navázal rozpracováním možnosti rozvoje v oblasti teorie a metodologie, které umožní na tyto problémy a limity reagovat. Třetího cíle této práce bylo dosaženo pomocí aplikace přístupů popsaných v předchozí části práce. Aplikovány byly přístupy zaměřené na analýzu lokální situace a kontextu, analýzy využívající informace o čase a analýzy využívající informace o místě. Šlo především o analýzu administrativně sbíraných dat v České republice.

Výsledky: Jedním z výsledků bylo stanovení výchozího konceptuálního rámce, a to definování součástí prostředí a faktorů, které podmiňují hodnoty indikátorů: čas a místo; vliv institucí produkujících data; faktory přímo spojené s návykovými látkami (populace užívající návykové látky, její charakteristiky a drogové trhy); společenské, institucionální a další charakteristiky prostředí. Co se týče metodologického rámce, popsal jsem postupy ve třech oblastech: získávání informací o lokální situaci a kontextu, analýzy využívající informace o čase (analýzy časových řad) a analýzy využívající informace o místě (geografické analýzy). Dále byly výsledkem této disertační práce aplikace představených rámců v několika analýzách zaměřených na oblast veřejného zdraví a vynucování práva.

Závěry: Představený teoretický a metodologický rámec je dílčím příspěvkem ke snahám o zlepšení indikátorů a umožňuje reagovat na nedostatky a nedokonalosti administrativních indikátorů, avšak je třeba dále na něm pracovat a dále ho rozvíjet. To ve výsledku umožní lepší využití těchto indikátorů k posouzení situace v oblasti návykových látek a účinků veřejných politik. Další rozvoj je však podmíněn dostupností dat a dalších informací, kterou v současnosti můžeme hodnotit jako nedostatečnou.